

ATM Dubai Turizm Fuarı

EXPO 2020
DUBAI, UAE

ATM Dubai Turizm Fuarı

Ortadoğu'da gerçekleştirilen en önemli turizm tanıtım organizasyonu olarak kabul edilen ATM Turizm Fuarı, Birleşik Arap Emirlikleri'nin Dubai şehrinde 24-27 Nisan 2017 tarihleri arasında gerçekleşti.

Bu yıl 24 üncü kez düzenlenen fuarı yaklaşık 30 bin profesyonelin ziyaret ettiği açıklandı.

Toplam 12 ayrı salonda düzenlenen fuara, 65 ayrı ülkeden 427'si ana katılımcı olmak üzere 2600 kurum / kuruluş / destinasyon stand alarak katıldı. Bir önceki yıla göre fuara katılım sağlayan stand sayısında 185 adet gerileme olduğu gözlemlendi.

Fuara, İstanbul Shopping Fest, Bakü Shopping Fest, Dubai Shopping Fest, Chic Outlet, Prague Outlet, Freeport Lisboa, La Roca Village in Barcelona ve Westfield Europe Ltd'nin aralarında bulunduğu 401 adet alışveriş temalı kuruluş katıldı.

Fuarın resmi açılışını Birleşik Arap Emirlikleri Başkan Yardımcısı ve Başbakanı Shaikh Mohammed Bin Rashid Al Maktoum yaptı.

Fuarda yenilik olarak; 24 ve 27 Nisan 2017 tarihlerinde seyahat bloggerleri ve turizm profesyonellerini bir araya getiren kısa tanışma toplantıları (speed networking) yoğun ilgi ile karşılandı. Fuarın en çok ziyaret edilen bölümünün ise Seyahat teknolojileri ve online rezervasyon sistemlerinin bulunduğu "Travel Tech" bölümüne olduğu gözlemlendi.

Fuar süresince, teknoloji, wellness, seyahatin geleceği ve OTA'lar, 2017 seyahat trendleri, lüks seyahatin geleceği konuları başta olmak üzere fuar katılımcılara ücretsiz olarak çok sayıda panel ve seminer düzenlenmiştir.

Türkiye Standı

Fuarda yer alan 700 metrekare büyüklüğünde Türkiye standı, Dubai Kültür ve Tanıtma Müşavirliği'nin organizasyonunda Turkey "HOME" tanıtım konsepti benimsenerek hazırlandı. Kamu-Özel Sektör işbirliğinde katılım sağlanan fuara aralarında TÜRSAB, TÜROB, GÜMTOB, DENTUROD, ICVB, KAPTID gibi sektör kuruluşlarının da yer aldığı toplam 47 kurum / kuruluş stand ile yer aldı.

Fuar idaresince yapılan yeni düzenleme sonucunda, önceki yıllardaki avantajlı konumu yerine Türkiye stand alanı, 2016 yılında da olduğu üzere fuarın en arka bölümünde yer aldı.

Son yıllarda Ortadoğu'nun artan turizm hacmi, bu durumdan yararlanmak isteyen birçok ülkeyi fuara çekmiştir. Ülkemizden de çok sayıda destinasyon, Kalkınma Ajansı, otel ve seyahat acentası temsilcisi fuara katılmıştır. Türkiye standı dışında ülkemizden çok sayıda kurum/kuruluşun yaklaşık 2 bin metrekare stand alanı kiralayıp fuara katılım sağladıkları gözlemlenmiştir. Bu kuruluşlardan bazıları; THY, Destination İzmir, Bursa Ticaret ve Sanayi Odası, Çukurova Kalkınma Ajansı (Adana Mersin), Doka Kalkınma Ajansı (Artvin, Trabzon, Giresun, Gümüşhane, Ordu, Rize), Titanic Hotels, CVK Hotel, Güral Premier, Akay Travel, Flyistanbul.com, Mercan Turizm, Adonis Turizm, Heysen Tour, Umbrella Travel, Paloma Hotels, Aljazeera Turizm.

Fuara, Kültür ve Turizm Bakanlığını temsilen Bakanlık Müsteşarı Ömer Arısoy beraberinde Bakan Danışmanı Halime Uslu, Tanıtma Genel Müdür Yardımcıları Ahmet Temurci ve Ahmet Onur Ak'tan oluşan bir heyetle katılmış, sektörde faaliyet gösteren kurum, kuruluşlar ve medya temsilcileri ile görüşmeler yapmıştır.

Türkiye Otelciler Birliği (TÜROB) Standı

Türkiye standı içerisinde yer alan Türkiye Otelciler Birliği standında çok sayıda ziyaretçi, sektör profesyoneli, sektörel örgüt, bürokrat, medya ve yerel yönetim temsilcileri ile ikili görüşmeler yapılmıştır. Birliğimizce hazırlanan Arapça, İngilizce rehber kitaplar, CD, Harita, Boyut Yayın Grubu tarafından hazırlanan The Hotel & Travel Guide, Eskişehir tanıtım materyalleri ile üyelerimiz tarafından sağlanan promosyon malzemeleri ziyaretçilere verilmiştir.

TÜROB Başkan Yardımcısı Müberra Eresin, TÜROB standını ziyaret eden T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Müsteşarı Ömer Arısoy ile bir toplantı gerçekleştirmiştir. Toplantı kapsamında, sektördeki son gelişmeler, sektörün Bakanlıktan beklediği adımlar, teşvik sisteminin yeniden değerlendirilmesi, 2017 turizm sezonundan beklentiler konusunda görüş alışverişinde bulunulmuştur. Toplantıya ayrıca, Kültür ve Turizm Bakanlığı Bakan Danışmanı Halime Uslu, Tanıtma Genel Müdür Yardımcıları Ahmet Temurci ve Ahmet Onur Ak, Dubai Kültür ve Turizm Müşaviri Salih Özer ile Bakanlık Özel Kalem Müdür Yardımcısı Soner Görüt katılmıştır.

Birleşik Arap Emirlikleri (BAE)

BAE nüfusu 2017 yılında 9,5 milyona ulaşmıştır. Nüfusun % 39'u Abu Dhabi, % 29'u Dubai, % 18'i Şarjah ve % 14'ü diğer emirliklerde yaşamaktadır. BAE'nin toplam nüfusunun % 80'ini yabancılar oluşturmaktadır. Yabancı nüfus oranı sürekli artmaktadır. Ülkede çalışanların % 90'ı da yabancıdır. Yabancı nüfusun dağılımı Hintliler (%29), Pakistanlılar (%20), Bangladeşliler (%13), Filipinliler (%10), diğer Araplar (%12), İranlılar (%2) ve diğer yabancılar (%4) şeklindedir.

BAE'nde başlıca işgücü kaynağını oluşturan Asya kökenli göçmenler, başta turizm ve inşaat olmak üzere emek yoğun sektörlerde düşük ücretler karşılığında işçi olarak çalışırken; Arap kökenliler kamu kurumlarında memur olarak istihdam edilmekte; Avrupalılar ise özel şirketlerde yönetici veya danışman kadrolarında görev almaktadırlar.

Başkenti Abu Dhabi olan Birleşik Arap Emirlikleri, yedi emirlikten meydana gelen bir federasyondur. (Abu Dhabi, Dubai, Şarjah, Ras al-Khamiah, Ajman, Fujairah, Umm al-Qaiwain). Şeyh Khalifa bin Zayed al-Nahyan, ülkenin kuruluş tarihi olan 1971 yılından beri yönetimde olan babası Şeyh Zayed bin Sultan al-Nahyan'ın ölümü üzerine 2004 yılından beri ülkenin ve Abu Dhabi'nin başına geçmiştir. Ülkenin ikinci büyük Emirliği olan Dubai'nin yöneticisi Şeyh Muhammed bin Rashid al-Maktoum ise ülkenin Başkan Yardımcısı ve Başbakanı konumundadır.

BAE, 370 milyar dolarlık nominal GSYIH ile Ortadoğu ve Afrika ülkeleri içinde Suudi Arabistan ve İran'dan sonra en büyük üçüncü ekonomiye sahiptir. Satın alma gücü paritesine göre 70 bin dolar kişi başına milli gelir ile Katar'dan sonra ikinci sırada gelmektedir (EIU).

Dünya ekonomisindeki küçülmeden olumsuz etkilenen BAE ekonomisi (GSYIH) 2016 yılında %2,3 oranında büyümüştür. 2017 yılında ise %2,6 oranında (düşük seviyede) büyüme öngörülmektedir. (IMF)

IMF ile de istişare eden Federal Hükümet, petrol fiyatının düşmesinden kaynaklanan gelir düşüşünü telafi etmek amacıyla yeni bir kurumlar vergisini ve 2018 yılında KDV'yi yürürlüğe koymayı planlamaktadır.

BAE Yönetimi, ekonominin petrol ve doğalgaza bağımlılığının azaltılması için üretim ve yatırımların çeşitlendirilmesini sağlamaya büyük önem vermektedir. Bu çerçevede, BAE Hükümeti özellikle turizm, inşaat, havacılık, hizmet sektörü, finans ve otomotiv gibi sektörlere yatırım yapmaktadır. Bu sayede petrol-dışı gelirlerin milli gelirdeki payı gittikçe artmaktadır. "Abu Dhabi 2030 Vizyonu" çerçevesinde ülkede 2030 yılına kadar 300 milyar dolardan fazla altyapı yatırımı yapılması öngörülmekte ve üretime yönelik yapılacak yatırımlarla birlikte önümüzdeki 15 yıl içinde petrol gelirlerine bağımlılığın yüzde 10 oranında azaltılması planlanmaktadır. Nitekim son verilere göre petrol varil ücreti yaklaşık 114 US Dolar'dan ortalama 50 US Dolar'a gerilemiştir.

BAE Hükümeti son dönemlerde elde ettiği deneyim ve sermaye birikimi sayesinde dış pazarlarda giderek artan yatırımlara yönelmiştir. Hükümet, sahip olduğu kamu şirketleri veya yarı resmi şirketler aracılığıyla çeşitli ülkelerde, başta bankacılık, turizm ve telekomünikasyon olmak üzere büyük çaplı işbirliklerde bulunmaktadır. Ülkemize BAE'den yatırımcı çekilmesi için özel çalışma yapılması önem arz etmektedir.

2016 yılında, Başkent Abu Dhabi'yi 4.4 milyon turist ziyaret etmiştir. Şehrin turizmine en önemli katkısı, Etihad Havayolları sağlamaktadır. 204 uçaklık filosu ile Etihad, 2016 yılında aralarında İstanbul Sabiha Gökçen'in de bulunduğu 112 destinasyonda bir önceki yıla oranla % 6 artışla 18.5 milyon yolcu taşımıştır.

Birleşik Arap Emirlikleri vatandaşları seyahatlerini uzun süreli ve kalabalık ailelerle yapmaktadırlar. Bu nedenle bağlantılı (Connected Rooms) otel odalarını tercih etmekte, beğendikleri destinasyon ve otellere sık seyahat etmektedirler. Destinasyon tercihlerini; din, iklim, vizesiz giriş, doğa, ulaşım imkanları, konaklama tesisi imkanları (lüks ve aile için yeterli büyüklükte odalar), çocuklar için eğlence ve alışveriş imkanlarına göre belirlemektedirler.

BAE vatandaşlarının yurt dışı seyahatlerinde uzun yıllardır Suudi Arabistan, İngiltere, Oman, Tayland ve Bahreyn'i tercih ettikleri, Türkiye'yi ise siyasi gelişmelere bağlı kalarak daha az sayıda ziyaret ettikleri gözlemlenmektedir.

BAE 2015 yılı turizm geliri 133.8 milyar Dirhem'den (36.45 milyar USD) 2016 yılında %4.4 oranında artarak 37 Milyar Dolar'a ulaşmıştır. 2016 yılı turizm geliri toplam GDP'nin %8.7'sine tekabül etmektedir. 2026 yılında ülkeyi ziyaret eden turist sayısının 31.5 milyona, GDP payının %11.2'ye ulaşarak 236.8 milyar Dirhem (64.47 milyar Dolar) gelir sağlaması hedeflenmektedir.

Dubai

Yaklaşık 2.3 milyon nüfusu ile Ortadoğu'da en önemli turizm, finans, ulaşım, alışveriş ve cazibe merkezi olmasının yanında Dubai, dünyanın en hızlı gelişen turizm bölgeleri arasında yer almaktadır.

Dubai'de ticari amaçlı seyahat ve konaklama turizminin yanı sıra kongre, alışveriş, eğlence ve tatil turizmi de gelişmektedir. Dubai son

yıllarda turizme yaptığı yatırımlarla ve başarılı tanıtım stratejileri ile dünya turist haritalarında yerini almıştır. Golf ve tenis turnuvaları, at yarışları gibi sportif etkinlikleri hedef kitesini şehre çekmek için en etkili şekilde kullanmayı başarmıştır.

Her yıl düzenlenen “Dubai Alışveriş Festivali” de turist çekmekte önemli rol oynamaktadır. Dubai kısa süre içerisinde modern Metro sistemini kurarak şehir içi ulaşımında yaşanan sıkıntıları gidermiştir. 2030 yılına kadar toplu taşımanın % 25’inin sürücüsüz taşıtlarla donatılması hedeflenmekte bu yolla yaklaşık 22 milyar dirhem tasarruf sağlanması öngörülmektedir.

Dubai’nin önemli bir tatil destinasyonu olmasında olağanüstü yatırımlarının yanında en önemli katkısı, Dubai’de 1985 yılında 10 milyon dolar sermaye ile kurulan Emirates Havayolları’nın sağladığı kabul edilmektedir. Ortadoğu’daki en büyük havayolu şirketi olmayı başaran Emirates’in günümüzde 225 olan uçak sayısının, verilen siparişlerin teslimi ile 2020 yılına kadar 375’e çıkarılması planlanmaktadır. 80 ülkede 154 destinasyona uçan Emirates 2016 yılı sonunda yolcu sayısını 55 milyona çıkarmıştır. Emirates filosunu uzun ve ekonomik uçuşlara imkan sağlayan geniş gövdeli Airbus A380 ve Boeing 777 uçakları ile güçlendirmektedir.

Dubai merkezli önemli ucuz maliyetli havayolu kuruluşlarından FlyDubai 2016 yılında yolcu sayısını 10.4 milyona çıkarmıştır.

Dubai havalimanı dünyanın en yoğun havalimanları arasındadır. 2011 yılında 51 milyon olan yolcu sayısı 2013’te 66.4 milyon’a, 2014’te 70.5 milyon’a, 2015’te 78 milyon’a ve 2016 yılında 83.6 milyon’a çıkarak tüm zamanların rekoru kırılmıştır. Dubai havalimanında 2023 yılında 118 milyon yolcu ağırlanması hedeflenmektedir.

Dubai Havalimanına ek olarak, yıllık 240 milyon yolcu kapasitesi ile dünyanın en büyük havalimanı olarak Dubai’de inşaat çalışması devam eden Al Maktum International havalimanının 2020 yılı ortasında kademeli olarak faaliyete geçmesi hedeflenmektedir.

Dubai hükümetinin yürürlüğe koyduğu “Tourism Vision 2020” projesine göre şehri ziyaret edenlerin sayısının 2020 yılına kadar 20 milyona çıkarılması planlanmaktadır. Bu nedenle otel sayısının kademeli olarak özellikle orta sınıf otellere yoğunlaştırılması, oda sayısının 140-160 bin aralığına çıkartılması planlanmaktadır.

Dubai tanıtımına fon sağlamak üzere otel konaklamalarında oda başına günlük 20 Dirhem konaklama vergisi otellerde konaklayan turistlerden 31 Mart 2014 tarihinden itibaren hükümet tarafından alınmaya başlanmıştır.

27 Kasım 2013 tarihinde Paris’te gerçekleştirilen oylama sonucunda oy kullanan toplam 165 BIE üyesinin 116’sının oyunu alan Dubai, Ekaterinburg, İzmir ve Sao Paulo’yu geride bırakarak 2020 Dünya Expo’suna ev sahipliği yapacak. Dubai, söz konusu etkinliğe Ekim 2020-Nisan 2021 döneminde ev sahipliği yapacak olup 25 milyon ziyaretçi gelmesi için toplan 438 hektarlık alanda gerekli altyapı çalışmalarını süratle başlatmıştır.

Alışveriş turizmi, Dubai’ye ekonomik katkısının yanında altyapı gelişimine de önemli fırsatlar sunmaktadır. Şehrin en önemli alışveriş merkezlerinden “Mall of Emirates”in açıldığı 2006 yılında yakın çevresinde bulunan otel sayısı 4’ten günümüzde 58’e, oda sayısı ise 8.654’e ulaştı. Dubai’de elde edilen toplam turizm geliri içerisinde alışveriş gelirin payı %40 olarak açıklanmaktadır.

Kongre Turizminde atak yapan Dubai, programlı çalışmalarını neticesinde 2017-2021 döneminde gerçekleştirilecek tıp, mühendislik ve enerji alanlarında 24 binin üzerinde delegenin katılacağı kongrelere ev sahipliği yapacak.

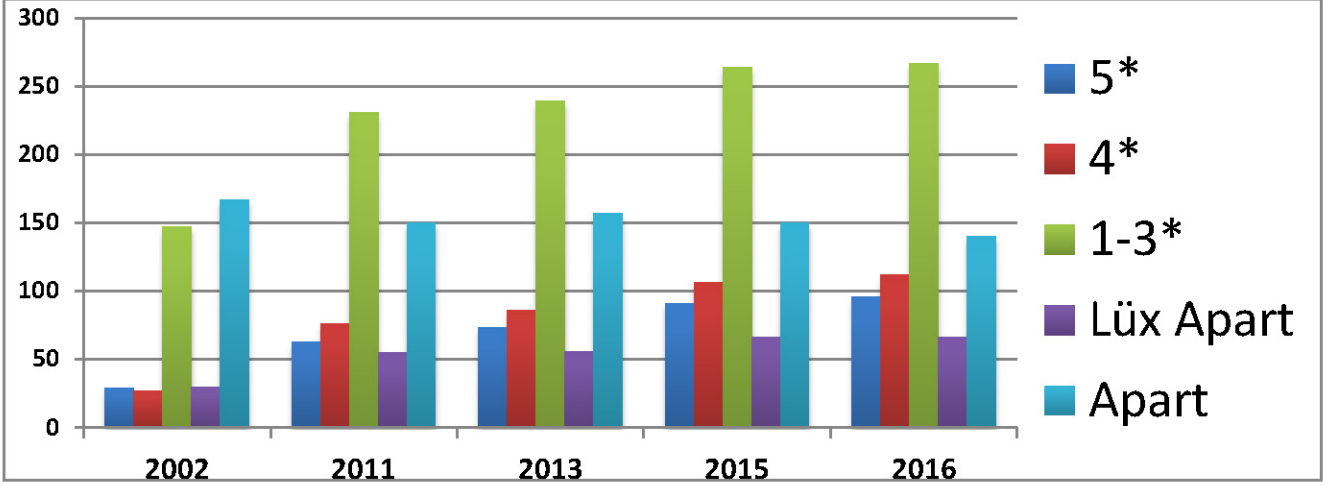
Şehirde faaliyet gösteren 200’ün üzerindeki otelde bulunan Spa ve Wellness birimlerinde 2016 yılında yaklaşık 1.7 milyar Dirhem (463 milyon USD) gelir elde edilmiştir.

Dubai Hükümeti tarafından tamamlanarak hayata geçirilen "Dubai Health Experince" programı ile şehrin sağlık turizmi alanında bölgenin önde gelen merkezi olması hedeflenmiştir.2015 yılında Dubai'ye 298 bin 359 sağlık turisti gelmiştir. Sağlık turisti sayısının 2021 yılında 1.3 milyona çıkartılması (%50 yerli, %50 yabancı) hedeflenmektedir.

Dubai kruv turizmi alanında da büyük atılım başlatmıştır. Özellikle Emirates Havayollarının birçok noktaya düzenlediği seferler ve ulaşım kolaylıkları dikkate alınarak; Royal Caribbean, Aida, Costa, MSC ve Tui Cruises şirketleri Dubai'yi "homeport" olarak kullanmaya başlamışlardır. İngiltere merkezli Thomson Cruises şirketi 2016 yılı itibariyle Dubai'ye kruv turlarına başlamıştır.

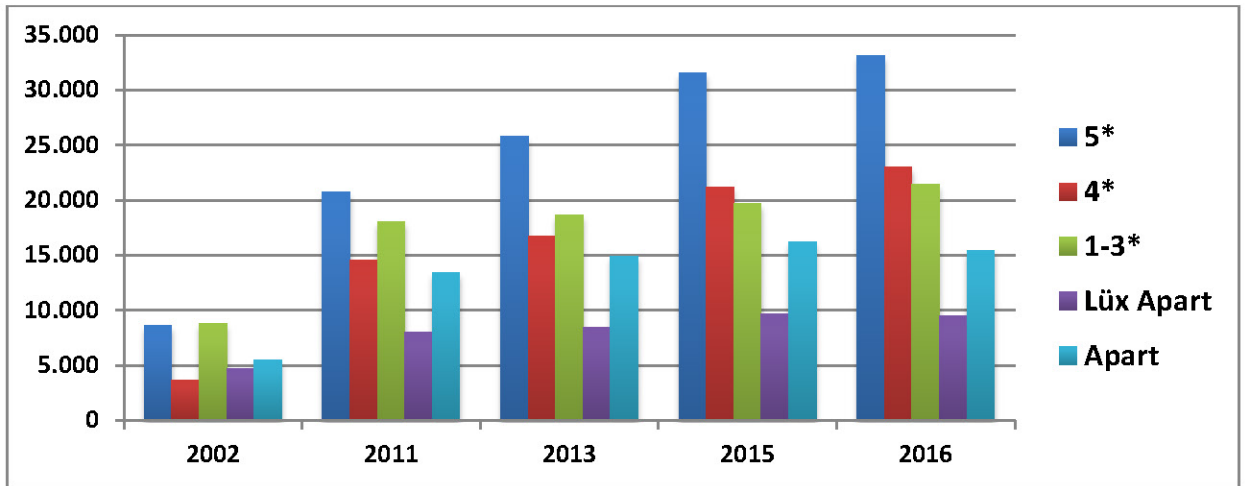
Dubai turizm verileri;

a) Konaklama Tesisleri kapasitesi;

Dubai'de 2016 yıl sonu itibari ile toplam 681 adet konaklama tesisi bulunmaktadır. Otel sayısı bir önceki yıla oranla % 1 (2015: 677 tesis) artmıştır. The St.Regis, The Westin, W ve Nikki Beach Resort & Spa Dubai 2016 yılında faaliyete başlayan oteller arasında yer almaktadır.

b) Oda Kapasitesi;

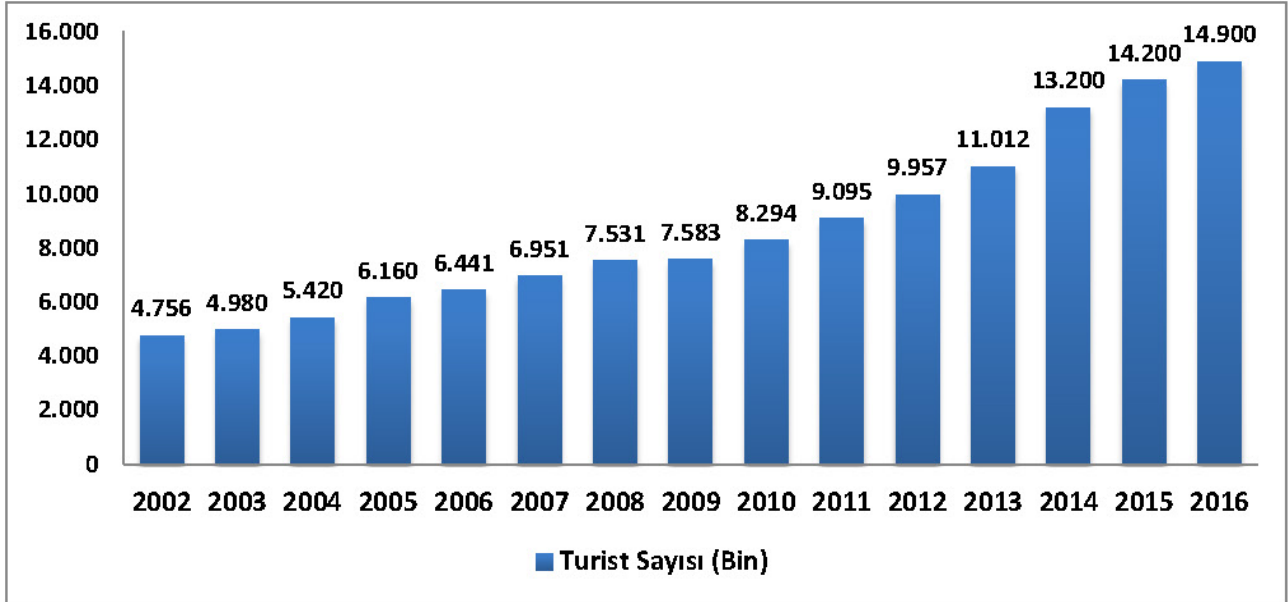
Dubai'deki otellerde toplam oda sayısı 102.845 odadır. Oda sayısı bir önceki yıla göre % 5 (2015 : 98.333 oda) artmıştır.

Dubai otelleri performans analizi

	Yıllar			2016/2015 Fark
	2016	2015	2014	
Ortalama Doluluk (%)	78	77	79	1
Ortalama Kalış Süresi (Gün)	3.6	3.6	3.8	0
Satılan Toplam Geceleme (Milyon gece)	28.00	26.40	24.97	1.60
Oda Başına Ortalama Satış Fiyatı (USD)	139	158	169	-19
Rev Par (USD)	108	122	133	-14

Dubai otellerinde 2016 yılında ortalama doluluk % 78'e çıkmış ancak ortalama günlük oda başına satış fiyatı 139 USD'ye gerilemiştir.

c) Turist sayısı;

Dubai'ye 2016 yılında bir önceki yıla göre % 5 artışla 14.9 Milyon turist gelmiştir. 2016 yılında bir önceki yıla oranla Filipinler %20, Pakistan %18, Katar %9, Çin %20 Hindistan %12, Rusya %14 artış gösterirken Nijerya %20, Ürdün %10, Avustralya %10, Mısır %5, düşüş göstermiştir.

d) Dubai'ye gelen turist sayısı (Ülkelere göre ilk 20)

Sıra No	Ülke	Turist Sayısı			2016/2015 Fark (%)
		2016	2015	2014	
1	Hindistan	1.800	1.602	1.273	12
2	Suudi Arabistan	1.638	1.542	1.293	6
3	İngiltere	1.245	1.189	1.074	5
4	Oman	1.037	1.002	853	3
5	Pakistan	607	513	463	18
6	ABD	607	602	585	1
7	Çin	540	450	350	20

8	İran	472	462	439	2
9	Almanya	462	461	429	0
10	Kuveyt	419	410	461	2
11	Filipinler	390	325	215	20
12	Mısır	291	305	265	-5
13	Avustralya	283	315	341	-10
14	Fransa	266	248	262	7
15	Rusya	240	211	420	14
16	İtalya	204	195	196	5
17	Katar	198	182	139	9
18	Kanada	176	169	148	5
19	Ürdün	162	180	157	-10
20	Nijerya	160	201	235	-20

Ortadoğu ve Körfez Ülkelerinde turizm alanındaki gelişmeler

Ortadoğu ülkeleri sadece turist gönderen ülkeler kategorisinden hızla çıkmaktadır. Bölgede, başta Birleşik Arap Emirlikleri olmak üzere Bahreyn, Katar, Kuveyt, Suudi Arabistan ve Oman birbiri ardına gerçekleştirdikleri projeler ve ortaya çıkarılan cazibe merkezleri ile turizm ülkeleri arasına girmeye başlamıştır.

Dubai'de 2020 yılında gerçekleştirilecek EXPO ile Katar'ın ev sahipliğinde 2022 yılında gerçekleştirilecek FIFA Dünya Kupası etkinliklerinin bölgenin tanıtımı ve imajına katkı yapacağı, aynı zamanda cazibe merkezi haline getireceği öngörülmektedir.

**EXPO 2020
DUBAI, UAE**

STR Global tarafından yapılan açıklamaya göre, bölgede inşaatı devam eden 263 otel projesinin tamamlanması ile oda kapasitesinin 83 bin adet artacak. Mekke 17 otel ve 22 bin oda, Dubai ise 64 otel ve 19 bin 500 oda ile en çok otel açılacak şehirler.

BAE 2015 yılı turizm geliri 133.8 milyar Dirhem'den (36.45 milyar USD) 2016 yılında %4.4 oranında artarak 37 Milyar Dolar'a ulaşmıştır. 2016 yılı turizm geliri toplam GDP'nin %8.7'sine tekabül etmektedir. 2026 yılında ülkeyi ziyaret eden turist sayısının 31.5 milyona, GDP payının %11.2'ye ulaşarak 236.8 milyar Dirhem (64.47 milyar Dolar) gelir sağlaması hedeflenmektedir.

Suudi Arabistan, 2016 yılında 19.7 milyon olan turist sayısını 2020 yılında 25.8 milyona çıkarmayı hedeflemektedir. 2026 yılında ise turizm gelirin 81 milyar dolar olacağı öngörülmektedir. Kültür turizminin geliştirilmesi amacı ile 2 milyar dolar harcama ile hayata geçirilecek "Saudi Vision 2030" projesi ile müze sayısı 155'ten 241'e, UNESCO Kültür Varlığı listesindeki eser sayısı 4'ten 10'a, arkeolojik çalışmalar 75'ten 155'e ve yıllık 190 olan kültürel etkinlikler sayısının ise 400'e çıkartılması hedeflenmektedir.

2022 FIFA Dünya Kupası ev sahipliğine hazırlanan Katar, organizasyon altyapısı için 6.9 milyar dolar harcama yapacak. 2030 yılında turist sayısının 10 milyona, turizm gelirin ise 17.8 milyar dolar ile GDP içerisindeki payının %5.2'ye çıkarılması hedeflenmektedir.

2016 yılında yaklaşık 3 milyon turist ağırlayan Oman, turizm altyapısının gelişmesi için 2026 yılına kadar 1.17 milyar dolar yatırım yapacak. Ülke havalimanları 2016 yılında toplam yolcu sayısında %17 artış kaydetti. Muskat havalimanına eklenen yeni terminal ile yıllık yolcu sayısının 12 milyon'a ulaşması beklenmektedir. Ülkede 2.5 milyar dolara harcanarak hayata geçirilecek "Omagine Project" ile Oman körfezi ön görünüm düzenlemesinin yanında kültürel ve tarihi altyapı eserlerinin yeniden düzenlenmesi yapılacak.

2018 yılında %36.2 artışla turist sayısının 15.8 milyona ulaşmasını hedefleyen Bahreyn hükümeti, turizm altyapısını ve havalimanlarını geliştirmek üzere 13 milyar dolar tutarında yatırım projelerini başlatmıştır.

Bölgede bulunan dünyanın en önemli konaklama tesislerinin yanında Emirates, Etihad, Saudia, Qatar, Gulf, Airarabia, FlyDubai, Flynas, Oman Air, MEA gibi havayolu şirketlerinin sağladığı ulaşım imkanları turizm talebine önemli ölçüde katkı sağlıyor.

Bölge ülkelerinin öncelikli hedefinde ise Çin Halk Cumhuriyeti geliyor. Yaklaşık 168 milyar dolarlık bu pazardan pay almak isteyen Körfez ülkelerinden Katar ve BAE Çinli turistlere sınırlarına varışta vize verme işlemini başlattı. Coğrafi yakınlık ve uçuş alternatiflerinin bölgeyi ziyaret edecek Çinli turist sayısına katkı sağlaması öngörülmektedir.

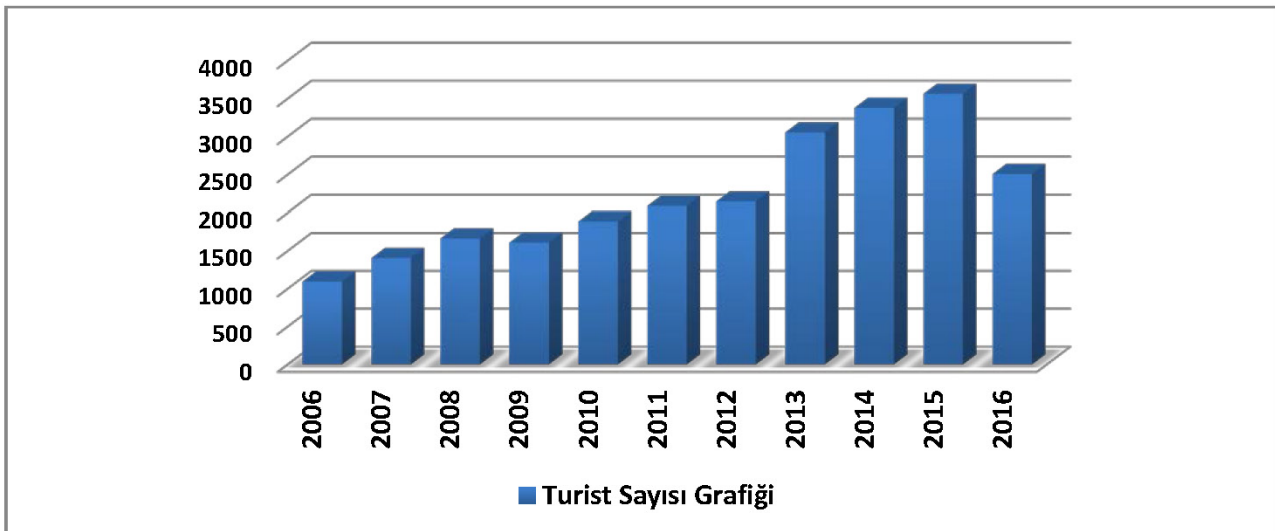
Bölgenin, 2030 yılında toplam 195 milyon turiste ev sahipliği yapacağı Dünya Turizm Örgütü (UNWTO) tarafından açıklanmıştır.

Jones Lang LaSalle araştırmasına göre, bölgede bulunan şehirlerden Dubai, Kuveyt, Abu Dhabi, Mekke ve Riyad dünyada en çok alışveriş yapılan 50 şehir arasında yer almaktadır.

IATA tarafından açıklanan rapora göre 2035 yılında toplam havayolu yolcu sayısı bölgede 258 milyona ulaşacak.

Ortadoğu'dan ülkemize gelen turist sayısı (T.C.Kültür ve Turizm Bakanlığı)

Yıl	Turist Sayısı	Ocak-Mart dönemi
2006	1.094.622	70.274
2007	1.406.224	202.122
2008	1.664.789	247.800
2009	1.609.965	224.390
2010	1.887.040	315.172
2011	2.088.314	363.012
2012	2.147.531	338.314
2013	3.055.786	606.496
2014	3.377.008	589.997
2015	3.563.993	630.939
2016	2.505.651	476.840
2017		484.732

2016 yılında Ortadoğu Bölgesinden ülkemize gelen turist sayısı bir önceki yıla göre %30 oranında düşüş göstermiştir. Irak %62, BAE %26 ve Katar %9 düşüş; Bahreyn % 28, Ürdün %25, Suudi Arabistan % 18 ve Kuveyt % 3 artış gösteren pazarlar olmuştur.

İsrail ile gelişen siyasi ilişkiler turizme olumlu yansımaktadır. 2016 yılında İsraili turist sayısında % 31 artış kaydedilmiştir.

Ülke	Turist Sayısı	2016/2015 Fark (%)
B.A.EMİRLİĞİ	38.315	-25,75
BAHREYN	41.505	27,8
KATAR	32.681	-8,79
KUVEYT	179.938	3,12
IRAK	420.831	-61,54
LÜBNAN	191.642	-2,99
ÜRDÜN	203.179	24,75
S.ARABİSTAN	530.410	17,69
K.K.T.C.	222.839	-4,47
İSRAİL	293.988	30,91
YEMEN	25.325	4,49
DİĞER BATI ASYA ÜLKELERİ	324.998	-63,16
TOPLAM BATI ASYA	2 505 651	-29,7

İstanbul'a Arap Ülkelerinden gelen ziyaretçi sayıları dağılımı;

ÜLKE	2013	2014	2015	2016	2016/2015 Değişim (%)
SUUDİ ARABİSTAN	223.150	322.508	412.251	476.561	15,6
IRAK	241.262	354.063	492.318	280.092	-43,1
CEZAYİR	114.013	155.238	166.823	171.504	2,8
KUVEYT	85.445	129.932	163.620	170.504	4,4
ÜRDÜN	79.721	105.841	116.681	139.979	20
LÜBNAN	105.342	119.817	133.185	134.167	1
TUNUS	89.315	98.227	99.109	96.818	-2,3
SURİYE	172.449	228.379	343.840	92.995	-73
MISIR	102.483	104.287	94.483	92.048	-2,6
FAS	75.303	81.827	100.769	79.755	-20,9
LİBYA	261.476	265.115	230.123	70.666	-69,3
BAHREYN	15.627	23.840	31.661	40.700	28,5
B.A.E	52.612	52.812	50.158	37.361	-25,5
KATAR	17.743	28.499	33.971	31.007	-8,7
YEMEN	14.851	25.407	23.354	23.259	-0,4
FİLİSTİN	6.679	9.757	13.368	15.680	17,3
UMMAN	8.795	13.822	17.742	12.791	-27,9
SUDAN	9.071	10.270	10.868	9.944	-8,5
TOPLAM	1.675.337	2.129.641	2.534.324	1.976.166	-22

Yukarıda, son dört yılda Arap ülkelerinden gelen ziyaretçi sayıları görülmektedir. Son dönemlerde kaydedilen istikrarlı büyüme 2016 yılında önemli oranda gerileyerek toplam turist sayısında bir önceki yıla oranla %22 gerileme kaydedilmiştir.

İstanbul'a gelen toplam ziyaretçi sayısı içerisinde Arap ülkelerinden gelen ziyaretçilerin payı istikrarlı artışını sürdürmektedir. 2010 yılında toplam ziyaretçiler içerisinde %10 olan Arap turistlerin payı 2016 yılında % 21,5'e yükselmiştir.

TURİST SAYISI	YILLAR						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
İstanbul	6.960.980	8.057.879	9.381.670	10.474.867	11.842.983	12.414.677	9.203.987
Arap Ülkeleri	696.679	910.360	1.371.092	1.675.337	2.126.641	2.534.324	1.976.166
ORAN (%)	10	11,3	14,6	16	18	20,4	21,5

Sonuç

- ABD hükümeti tarafından, bazı şehirlerden ABD'ye düzenlenen havayolu seferlerinde getirilen kabin içi elektronik cihaz yasağının günde ortalama 15 bin yolcu olumsuz etkilediği, uygulamanın 14 Ekim 2017'de kaldırılmasının beklendiği açıklanmıştır. Uygulama, Türkiye, BAE, Suudi Arabistan, Fas, Mısır, Katar ve Kuveyt çıkışlı uçuşlarda geçerli olup etkilenen havayolu kuruluşları; THY, Royal Jordanian, Egypt Air, Saudi, Kuwait Airways, Royal Air Maroc, Qatar Airways, Emirates ve Ethiad Airways. Benzer uygulamayı İngiltere'de devreye sokmuş olup Türkiye, Lübnan, Tunus, Suudi Arabistan, Mısır ve Ürdün'den İngiltere'ye giden uçaklarda aynı uygulama yapılmaktadır.
- Ortadoğu bölgesinden İngiltere'ye giden turistlerin lüks tüketim ve alışveriş harcamaları dikkat çekmektedir. Visit Britain açıklamasına göre, 2016 yılında Katar 1.923 USD, BAE 1.663 ve Suudi Arabistan vatandaşları ise kişi başı ortalama 1.570 USD harcama yapmıştır. BAE vatandaşlarının Aralık ayı harcamalarının diğer dönemlere oranla üç kat artış gösterdiği belirtilmiştir.
- Birleşik Arap Emirlikleri'nde ülkemize olan turizm talebinin hızla Azerbaycan ve Gürcistan'a yönelmekte olduğu görülmektedir. Nitekim, ülkenin önemli ucuz maliyetli havayolu kuruluşlarından FlyDubai Haziran-Eylül 2017 döneminde Gürcistan'da ikinci uçuş noktası olarak Dubai-Batum ve Azerbaycan'ın Qabala şehirlerine sefer düzenleyecek.
- Dubai merkezli Emaar Properties'in iştiraki Emaar Türkiye'nin önemli projelerinden, "Emaar Square Mall" alışveriş merkezi İstanbul Kadıköy'de 28 Nisan 2017 tarihi itibariyle faaliyete başladı. Aynı şirketin Dubai'de sahibi bulunduğu "Dubai Mall" alışveriş merkezi 2016 yılında 80 milyon ziyaretçiyi ağırladı.
- Türkiye'nin Ortadoğu'da yakaladığı en önemli avantajlar; din, ortak kültür, doğa, vizelerin kaldırılması, ulaşım seçeneklerinin fazla olması ve Türk dizi filmlerinin televizyonlarda sıkça gösterilmesi olarak ortaya çıkmaktadır. Son dönemlerde ülkemizde meydana gelen birtakım terör saldırıları ile siyasi gelişmeler pazarda olumsuz algı olarak kendisini göstermektedir.
- Bölgeden ülkemize sağlık, wellness, kaplıca, terapi, estetik ve tedavi amacı ile gelecek turist sayısında önemli potansiyel görülmekte, bu alanda tanıtım çalışmaları arttırılmalıdır.
- 2017 yılında Ramazan ayı öncesi ve özellikle sonrasında bölgeden ülkemize talepte artış beklenmektedir.
- Irak ve Libya vatandaşlarına 2016 yılında vizesiz seyahatin kaldırılması ile ülkemize gelecek Irak ve Libyalı turist sayısında gerileme trendinin sürmesi beklenmektedir. Yemen, Irak, Suriye ve

Libya'da süren güvenlik problemleri ile terör saldırılar, BAE ve Mısır ile süren siyasi ilişkilerimizin turizmi olumsuz yönde etkileyerek bu ülkelerden gelecek turist sayısında düşüş beklenmektedir.

- İran, İsrail ve Suudi Arabistan ile yürütülen üst düzey siyasi ilişkilerin turizmi olumlu yönde etkilemesi ve bu ülkelerden gelecek turist sayısında artış beklenmektedir. Lübnan, Ürdün, Katar, ve Bahreyn 2017 yılı için artış beklenen diğer pazarlar olacak.
- Birliğimizce yapılan değerlendirmeye göre, Bölgeden ülkemize 2017 yılında gelecek turist sayısında % 4 ila % 6 arasında artış kaydedileceği tahmin edilmektedir.

Kaynaklar; TÜROB Arşiv, T.C. Ekonomi Bakanlığı, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, TUİK, Dubai Kültür ve Tanıtma Müşavirliği, İstanbul İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, IMF, Emirates Airlines, Dubai's Department of Tourism and Commerce Marketing (DTCM), Visitdubai.com, Arabian Travel Market Press Release, Arabian Travel Market Daily, Dubai Airports, Dubai Health Experince, Euromonitor International, STR Global, ATM Yearbook 2017, Colliers International, Saudi Arabia Hospitality Market, JLS Consulting, Visit Britain, Dubai Health Authority, IATA, Business Traveller, Meet.me, Jones Land LaSalle

TÜROB Mayıs 2017 ©